

Mottakerliste

Laboratorier

Deres ref:

Vår ref: 2026/60746

Dato: 24.06.2026

Ny forskrift stiller krav om innsamling av isolater, helgenomsekvensering og deling av sekvensdata med EFSA

Når Mattilsynet etterforsker næringsmiddelbårne sykdomsutbrudd, skal vi samle inn isolater av visse bakteriearter. Laboratorier som påviser disse bakteriene i aktuelle prøver, skal sende isolatene og de tilknyttede resultatene fra helgenomsekvensering (dersom tilgjengelig), til Veterinærinstituttet. I Norge er det Veterinærinstituttet som oversender sekvenseringsdata til EFSA (Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet).

Mattilsynet angir i dette brevet hvilke krav som stilles til laboratoriene i denne forbindelse, og hvordan de skal oppfylle disse kravene.

Bakgrunn

I 2025 vedtok EU en forordning (forordning (EU) 2025/179) som krever at landene samler inn, helgenomsekvenserer og deler data om visse bakteriearter som kan være årsak til matbårne sykdomsutbrudd.

Formålet er å styrke EU-landenes evne til å identifisere smittekilder raskt, forbedre samarbeidet mellom folkehelse- og mattrygghetsmyndigheter, og gjøre utbruddsetterforskning mer effektiv og harmonisert.

Forordningen er tatt inn i *forskrift 17. mars 2026 nr. 426 om innsamling og overføring av molekulære analytiske data ved utbrudd knyttet til næringsmidler*. Kravene gjelder dermed også i Norge.

Forskriften trer i kraft **23. august 2026**, samme tid som i alle EU-land.

Kort om innholdet i forskriften (forordning 2025/179)

- Medlemsstatene skal samle inn isolater av visse bakterier, dersom de er eller mistenkes å være knyttet til matbårne sykdomsutbrudd.
- Isolater skal helgenomsekvenseres i et akkreditert offisielt laboratorium*.
- Resultatene fra helgenomsekvensering skal sendes uten unødig opphold til EFSA.
- Det stilles krav til opplysninger som skal følge med sekvensresultatene til EFSA.

* Veterinærinstituttet er i prosess for å bli akkreditert for helgenomsekvensering

Rettslig grunnlag

Matloven § 14 gir Mattilsynet grunnlag for å kunne pålegge laboratorier å sende inn opplysninger og prøvemateriale, enten ved enkeltvedtak eller forskrift.

Etter forordning (EU) 2025/179 er det virksomhetene som har plikt til å sende inn isolater. Denneplikten anser vi ivaretatt ved at laboratoriene er pålagt slik innsendelse i *forskrift om Meldingssystem for smittsomme sykdommer* (MSIS-forskriften), se § 2-4a. I tredje ledd står det at mikrobiologiske laboratorier som i prøver av fôrvarer, dyr, kosmetikk eller næringsmidler, herunder drikkevann, påviser smittestoff som kan gi sykdom hos mennesker, skal sende slikt smittestoff til relevant referanselaboratorium på matområdet etter Mattilsynets nærmere angivelser.

Siden § 2-4a ikke særskilt nevner funn i miljøprøver, vil Mattilsynet ta kontakt når slik innsendelse er aktuelt.

Hva skal laboratoriene sende inn til Veterinærinstituttet

Isolater av følgende bakteriearter:

- *Salmonella enterica*
- *Listeria monocytogenes*
- *Escherichia coli*
- *Campylobacter coli*
- *Campylobacter jejuni*

Dersom de er, eller mistenkes å være knyttet til et matbårent utbrudd og isolert fra:

- Næringsmidler
- Dyr
- Fôr
- Eller det tilknyttede miljøet

Dette gjelder både prøver tatt ved offentlige kontroller og prøver som virksomheten selv har tatt.

Når skal isolatene sendes?

Når det foregår en utbruddsetterforskning knyttet til en eller flere av de aktuelle bakterieartene.

Der laboratoriet har tilgjengelige isolater av de aktuelle bakterieartene fra en mistenkt kilde til et utbrudd av næringsmiddeloverført sykdom, har laboratoriet plikt til å sende disse til Veterinærinstituttet.

Hvilke opplysninger skal følge med til Veterinærinstituttet?

- Bakterieart
- Beskrivelse av næringsmiddelet, dyrearten, fôret eller miljøet isolatet stammer fra
- Sporingsinformasjon som identifiserer prøven (produsent, merkenavn, lot/batch, produksjonsdato, holdbarhetsdato o.l.) Ta gjerne bilde av emballasje / merking dersom mulig.
- Dato for prøvetaking
- Referansenummer for prøven
- Rekvirent (innsendende laboratorium) med kontaktinformasjon

Opplysningene fylles inn i innsendingsskjema som skal følge med ved innsendelse.

Innsendelse til Veterinærinstituttet

Isolater skal sendes til Veterinærinstituttet på Ås.

Informasjon om innsendingsskjema, forsendelse og adresse kan finnes på Veterinærinstituttets nettsider:

- Forsendelse: <https://www.vetinst.no/provetaking-og-diagnostikk/send-inn-prover/typing-og-identifisering>
- Adresse og frakt: <https://www.vetinst.no/provetaking-og-diagnostikk/fraktalternativer-og-adresser>

Prøver sendes som ekspresspakke når det er nødvendig. Utgifter til prøveforsendelse må dekkes av laboratoriet.

Dersom det sendes inn helgenomsekvensdata tilhørende aktuelle isolater, skal innsendingsskjema fylles ut med prøvebetegnelse «*sekvens*», resten av skjemaet blir som for

andre prøver. Veterinærinstituttet tar kontakt ved mottak av innsendingsskjema for helgenomsekvensdata.

Hensikt med innsending skal fylles ut i skjemaet:

«prøven sendes inn ifm utbruddsoppklaring iht til forskrift 17. mars 2026 nr. 426 om innsamling og overføring av molekylære analytiske data ved utbrudd knyttet til næringsmidler»

Spørsmål?

Ta kontakt med Veterinærinstituttet for tekniske spørsmål om innsendelse.

Ved andre spørsmål knyttet til dette brevet kan Mattilsynet kontaktes:

E-post: postmottak@mattilsynet.no – merkes med saksnr. 2026/60746

Lenker:

- [Forskrift om innsamling og overføring av molekylære analytiske data ved utbrudd knyttet til næringsmidler](#)
- [Forordning 2025/179 \(engelsk versjon\)](#)
- [Høringsbrev - forskrift om innsamling og overføring av molekylære analytiske data ved utbrudd knyttet til næringsmidler](#)
- [Whole genome sequencing within the frame of foodborne outbreak investigations \(implementation of Regulation \(EU\) 2025/179\) - Frequently asked questions](#)

Med hilsen

Lindis Folkvord

Seksjonsleder

Mattilsynet, hovedkontoret, seksjon biologisk mattrygghet